

DöBra-kortleken i undervisning av specialistsjuksköterskor

TEXT // KATARINA HOLMBERG & SANDRA DOVESON

I specialistsjuksköterskeprogrammet, med inriktning palliativ vård vid Sophiahemmet Högskola, avslutas sedan några år programets första kurs – "Den palliativa vårdens värdegrund och etik", med ett seminarium i caféform. Idén kom från DöBra-caféer som anordnas runt om i världen med intentionen att i vardagen skapa samtal om livet och döden.

Studenterna samlas i grupper om 6 – 8 och får diskutera frågor om hälsofrämjande palliativ vård. Grupperna ambulerar mellan cafébord där det finns olika frågor att ta upp. Efter diskussionen dokumenteras gruppens svar och tankar och redovisas sedan för hela kursen så att alla kan delta och tycka till. Frågorna som studenterna diskuterar och reflekterar över kan exempelvis vara: "Hur kan din verksamhet verka för en hälsofrämjande palliativ vård?" "Hur kan du som specialistsjuksköterska arbeta med dessa frågor?"

DÖBRA-KORTLEKEN HAR de senaste två åren även introducerats som ett samtalsunderlag inom den palliativa vården och kanske också inom andra kliniska verksamheter. Tanken är att kortleken, med sina 37 påståenden om vad som kan vara viktigt när man ska dö eller kan vara viktigt att tänka på inför sin förestående död, ska öppna upp för samtal om frågor att ta ställning till och fundera på. *Hur vill jag ha det? Vad är viktigt för mig?* Kortleken har påståenden som: "Att dö hemma", "Att ha mina närmaste omkring mig" och "Att inte bli kopplad till apparater".

DISKUSSIONERNA BRUKAR bli intressanta och studenterna uppskattar att få diskutera användningsområden för kortleken som, på senare år, även återkommit i utbildningens sista kurs. Där får studenterna en uppgift att göra en plan om något de anser behöver utvecklas

och kunskap som ska implementeras inom verksamheten där de arbetar. Flera studenter har skrivit planer för hur kortleken kan användas för att skapa och underlätta strukturerade samtal mellan sjuksköterska och patient, där patienten kan framföra önskemål och prioriteringar om vad som är viktigt vid livets slut.

KORTLEKEN KAN användas av flera yrkesgrupper. En student använde exempelvis kortleken som underlag för att på arbetsplatsen tala om svåra ämnen inom personalgruppen.

DÖBRA-KORTLEKEN kan utgöra ett utomordentligt bra underlag för etiska diskussioner och finns att köpa hos bokhandlare. Den borde bli årets julklapp – för att våga samtala om det onämnbare och svåra - vår egen död.



Katarina Holmberg
Högskoleadjunkt, Sophiahemmet Högskola, Stockholm
e-post: katarina.holmberg@shh.se



Sandra Doveson
Högskoleadjunkt, Sophiahemmet Högskola, Stockholm
e-post: katarina.holmberg@shh.se



Foto: Jezzica Swania

DöBra-kortleken för samtal inom ASIH

TEXT // CAMILLA EKEBLOM

God kommunikation med patienter och närstående är en av de viktigaste uppgifterna inom den palliativa vården. Dagligen möter vi människor i utsatta situationer och endast genom att ha en dialog kan vi ta reda på deras inställning till den fortsatta vården och vad som är viktigt under den sista tiden i livet. På så sätt kan vi ge en bättre vård.

Vi har till uppgift att bedöma om den palliativa vården är inriktad på bästa sätt avseende patienters och närståendes välbefinnande och livskvalitet. Men existentiella samtal berör oss på djupet och därför kan samtal om livet, döendet och döden upplevas som svåra. Flera studier visar att vi ibland undviker att genomföra svåra samtal just på grund av att det känns så svårt.

ETT TEAM INOM den specialiserade palliativa vården upplevde att det var svårt att ha samtal med patienter och existentiella frågor om livets sista tid och att initiera brytpunktssamtal. De saknade ett verktyg för att genomföra de svåra samtalen och efter ett förbättringsarbete, en studieuppgift inom Specialistsjuksköterskeprogrammet inriktning palliativ vård, påbörjades ett arbete med att implementera DöBra-kortleken som ett hjälpmedel att användas vid svåra samtal. Nu pågår det arbetet.

SYFTET MED ATT använda kortleken är att personalen upplever att det är lättare att initiera och genomföra samtal, med patienter och närstående, om vad som är viktigt i livets slut. En utvärdering med intervjuer med teammedlemmarna, om deras upplevelser av kortleken som samtals-

verktyg, kommer att göras i början av nästa år. Data från Svenska Palliativregistret ska inhämtas för att se om användning av kortleken medför att antalet brytpunktssamtal ökar.

OM TEAMET upplever att det är lättare att ta upp och tala om svåra ämnen kan patienter och närstående göras mer delaktiga så att den palliativa vården utformas efter individens önskemål och behov, vilket ger en ökad kvalitet på vården.

Artikeln med referenser finns på www.nrvp.se



Camilla Ekeblom
Specialistsjuksköterska inom palliativ vård, Capio ASIH Norrort, Stockholm